

Dr inż. Roman Andrzej Śniady

Wrocław, 6 grudnia 2011 r.

Ministerstwo Środowiska
Departament Ochrony Przyrody
ul. Wawelska 52/54
00-920 Warszawa
e-mail: gmo@mos.gov.pl

Szanowni Państwo

Zgodnie:

- z zawiadomieniem Ministerstwa Środowiska, Departamentu Ochrony Przyrody z dnia 16 listopada 2011 r. o Aneksie do wniosku, który został złożony 10 listopada 2011 roku w Ministerstwie Środowiska i zarejestrowany w rejestrze Ministra Środowiska pod numerem 02-08/2010,
- z artykułem szóstym Konwencji o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska, sporządzonej w Aarhus dnia 25 czerwca 1998,
- z artykułem 34 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.),
- z Kodeksem Postępowania Administracyjnego,

przedstawiam uwagi i wnioski w sprawie aneksu do wniosku zarejestrowanego pod numerem 02-08/2010,

nt. Przeprowadzenie badań polowych w latach 2010-2014 z genetycznie zmodyfikowanymi liniami topoli (*Populus trichocarpa* L.), charakteryzującymi się zmienionymi właściwościami przyrostu biomasy drewna.

Wnioskodawca napisał na stronie trzeciej Wniosku, że „celem aplikacyjnym w przyszłości będzie produkcja drewna, papieru, etanolu z roślin o podwyższonej odporności i

zwiększonym przyroście biomasy w warunkach ograniczonego do minimum zużycia szkodliwych chemicznych środków ochrony roślin.”

Stwierdzam także, co następuje:

1. **Wnioskodawca** - Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Katedra Genetyki Hodowli i Biotechnologii Roślin, ul. Nowoursynowska 159, 02-776 Warszawa, w dniu 23.08.2011 r. **złożył** w Sekretariacie Departamentu Ochrony Środowiska **pismo z dnia 02/06/2011 (brak numeru pisma) wraz z propozycją/projektem Aneksu do Wniosku 02-08/2010** (Wniosek został zatwierdzony decyzją Ministra Środowiska nr 02-03/2010 z dnia 31.12.2010 r. zmienioną, decyzją nr 02-01/2011 z dnia 24 maja 2011 r.).

<http://gmo.mos.gov.pl/usage/register/doc/3972.pdf>

W Aneksie została przedstawiona prośba „o zmianę liczby roślin użytych w eksperymencie z 30 na 300. We wniosku, który został złożony pojawiła się nieścisłość dotycząca liczby drzew uwolnionych do środowiska. Biorąc pod uwagę liczbę planowanych eksperymentów (10) oraz liczbę topól transgenicznych przypadających na jeden eksperyment (30), bardzo proszę o zmianę tego punktu. Większa liczba drzew związana jest również z wprowadzeniem dwóch nowych genotypów topól do doświadczeń: Populus tremula x tremuloides i Populus maximowiczii”.

2. W dniu 29/09/2011 r. na posiedzeniu Komisji ds. GMO rozpatrzono i zaakceptowano pozytywnie pismo Wnioskodawcy z dnia 02/06/2011 r. wraz z proponowanym Aneksem.

3. W dniu 14.10.2011 r. Roman Andrzej Śniady przesłał drogą elektroniczną pismo z uwagami nt. aneksu do wniosku i samego wniosku 02-08/2010.

http://polska-wolna-od-gmo.org/doc/Pismo_do_Ministerstwa_Srodowiska_w_sprawie_wniosku_o_uwolnienie_GM_O_topoli_do_Srodowiska.pdf

4. Minister Środowiska nie podjął decyzji w sprawie projektu Aneksu z dnia 02/06/2011 r.

5. W dniu 10.11.2011 r. został złożony przez SGGW w Warszawie drugi projekt Aneksu (brak pisma przewodniego w Rejestrze GMO Ministerstwa Środowiska) do Wniosku 02-08/2010.

<http://gmo.mos.gov.pl/usage/register/doc/4165.pdf>

6. W dniu 16.11.2011 r. Minister Środowiska przekazał zawiadomienie (brak numeru pisma) złożeniu Aneksu do wniosku, który został złożony 10 listopada 2011 roku w Ministerstwie Środowiska. Minister Środowiska napisał także, że zgodnie z art. 34 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

(Dz. U. Nr 199, poz. 1227, z późn. zm.) można składać uwagi i wnioski w terminie 21 dni od dnia 16 listopada 2011 r.

Po zapoznaniu się z pozostałą dokumentacją sprawy:

1. Dokumentacja oceny zagrożeń.

Załącznik nr 1

<http://gmo.mos.gov.pl/usage/register/doc/3446.doc>

2. Techniczna dokumentacja zamierzonego uwolnienia GMO do środowiska.

Załącznik nr 2

<http://gmo.mos.gov.pl/usage/register/doc/3445.doc>

3. Program działania na wypadek zagrożenia zdrowia ludzi lub środowiska.

Załącznik nr 3

<http://gmo.mos.gov.pl/usage/register/doc/3447.doc>

4. Sprawozdanie z kontroli przeprowadzonej w dniu 7 października 2011 r. w Katedrze Genetyki Hodowli i Biotechnologii Roślin, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, ul. Nowoursynowska 159 02-776 Warszawa w zakresie wykonywania zapisów decyzji nr 02-02/2010 z dnia 04 sierpnia 2010 r. w sprawie wyrażenia zgody na przeprowadzenie zamierzonego uwolnienia do środowiska zmodyfikowanych genetycznie roślin topoli w celach eksperymentalnych.

<http://gmo.mos.gov.pl/usage/register/doc/4059.doc>

stwierdzam, że:

1. W Aneksie nr 1 Wnioskodawca wnioskował o uwolnienie 300 sztuk GMO-topoli, tłumacząc się błędem w wyliczeniach. W obecnym Aneksie nr 2 wnioskuję o uwolnienie już tylko 120 sztuk.

A zatem, czy poprzednie tłumaczenie zaistniałego „błędu” było prawdziwe, wiarygodne i godne naukowca?

2. W obecnym Aneksie nie podaje się dokładnej Metodyki prowadzenia badań

Ile dokładnie zostanie uwolnionych roślin GMO, czy 120, czy 120 +30?

Czy Aneks dotyczy zwiększenia ilości roślin GMO o 120 sztuk, czy też podaje całkowitą liczbę roślin użytych w doświadczeniu?

Nie podano ile wysadzi się roślin niezmodyfikowanych genetycznie?

Jak będzie wyglądała ewentualna ochrona roślin topoli kalifornijskiej, która jest wrażliwa na choroby bakteryjne?

3. W Aneksie nr 2, ani we Wniosku nie przedstawiono zakresu badań dotyczących zmian mikrobiologicznych w środowisku glebowym pod wpływem uprawy genetycznie zmodyfikowanych roślin topoli.

Istnieje bowiem możliwość przeniesienia informacji genetycznej do innych organizmów, co wynika z literatury naukowej.

Wnioskodawca nie przedstawia wyników światowych badań naukowych w tym zakresie.

4. W Aneksie nie przedstawiono Programu działania na wypadek zagrożenia zdrowia ludzi lub środowiska, a przeciż zwiększa się liczbę uwolnionych roślin GMO. Pozostałe załączniki są praktycznie takie same jak złożone przy Wniosku.

Nie przedstawiono piśmiennictwa naukowego, które udowodniłoby, że nie ma takiego zagrożenia dla ludzi i środowiska

5. Nie podaje się za jaki okres doświadczenia jest oczekiwana, wymieniona w Aneksie ilość odpadów = 800kg.

6. Nie jest do końca rozpoznana i wyjaśniona rola higromycyny w prowadzonych badaniach nad GMO.

Z zapisu na stronie internetowej

http://gmo.mos.gov.pl/doc/01-31_2004_ocena.doc

wynika: „§ 5 Cechy GMO mogące mieć potencjalnie szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko, że ”wytworzone GMO będą posiadały gen oporności na kanamycynę nptII i higromycynę które mogą stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi lub środowiska.”

7. Piśmiennictwo załączone we Wniosku jest bardzo ubogie, a w Aneksie nie ma żadnej pozycji literatury naukowej udowadniającej stwierdzenia Wnioskodawcy.

Przykładowo **Wnioskodawca** w punktach Wniosku: 3.11 a-f, 3.24 a-f, 3.34 a-n, 4.6, 4.7, itp. **powinien cytować literaturę naukową w oparciu, o którą przedstawia swoje stwierdzenia/zapewnienia.**

8. W **Załączniku nr 3** Program działania na wypadek zagrożenia zdrowia ludzi lub środowiska do wniosku zapisano, że „transgeniczne linie topól nie stanowią zagrożenia dla środowiska i ludzi. W razie konieczności uprawa będzie zniszczona przez zastosowanie narzędzi mechanicznych, rozdrabniających, a następnie spalona.”

Jaka zatem musi zajść konieczność w tym przypadku, żeby uprawa musiała być zniszczona?

Brak piśmiennictwa udawadniającego brak zagrożenia dla środowiska i ludzi.

9. W **Załączniku nr 2** Techniczna dokumentacja zamierzonego uwolnienia GMO do środowiska, zapisano, że „w czasie prowadzonych doświadczeń, jak również po jego zakończeniu wszystkie odpady roślinne będą zniszczone przez zastosowanie narzędzi mechanicznych, rozdrabniających, a następnie spalone.”.

Co wnioskodawca miał na myśli i jak technicznie zostaną przeprowadzone te czynności?

10. W sprawozdaniu z kontroli przeprowadzonej w dniu 07/10/2011 r., które jest bardzo ogólne, zapisano m.in.:

„Ustalenie stanu faktycznego.

Kontrolę przeprowadzono w obecności osób odpowiedzialnych za działanie polegające na zamierzonym uwolnieniu do środowiska **buraka**, tj. prof. dr hab. Stanisława Karpińskiego z Katedry Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, dr. Marcina Filipeckiego oraz współpracowników.”

A zatem w SGGW rosną topole, czy buraki???

11. We wniosku w punkcie 4.2 zapisano, że uwolnienie będzie „wielokrotne na lata 2010-2014”, w punkcie zapisano, że „planowana ilość uwolnionego do środowiska GMO” będzie 30 roślin, a w Aneksie 120 roślin.

Zatem jak praktycznie będzie wyglądał proces uwolnienia GMO-topoli do środowiska, bo zakładam, że w pierwszym roku wysadzi się 30 roślin, które zniszczy się w 14.09.2014 roku. Co oznacza wielokrotne?

12. We Wniosku w punkcie 4.3 zapisano, że wysadzi się 1-2 letnie topole. Zatem w 2014 roku będą miały maksymalnie 5 lat.

Znając cel aplikacyjny w przyszłości (strona 3), stwierdzam, że wnioskodawca w 2014 roku wystąpi o przedłużenie trwania projektu do czasu wytworzenia organów generatywnych, itd., w celu przeprowadzenia dalszych badań naukowych.

13. „Drzewa wydzielają substancje zwane fitoncydami. Fitoncydy to związki wytwarzane przez rośliny w liściach, nasionach i korzeniach. Fitoncydy to lotne substancje, które nie tylko hamują rozwój bakterii i grzybów, ale też je unicestwiają. Badania nad fitoncydami wykazały, że te ekologicznie aktywne substancje oczyszczają powietrze z różnego rodzaju zanieczyszczeń, poprawiają jakość powietrza i odkażają górne drogi oddechowe. Biorą też udział w jonizacji powietrza (źródło: Joanna Grzegorzewska - Świat Zdrowia).

Czy topole GMO będą miały jeszcze takie właściwości? Czy jednak stracą swoje walory zdrowotne, na rzecz właściwości wymaganych przez przemysł drzewny i papierniczy?

14. Nie spotkałem się z zapisem we wniosku, że badane gmo-topole należą do topoli sterylnych, zatem prowadzenie badań nad topolami, które w przyszłości mogą przekrzyżować się za pośrednictwem pyłku (przelot do 3000km) z topolami rosnącymi w naturze nie służą ani środowisku ani człowiekowi.

Badania nad drzewami GMO, zwłaszcza takimi powinny być natychmiast zakazane, gdyż mogą one stanowić podbudowę do przejęcia części natury (opatentowane geny) przez przemysł drzewny, papierniczy i spirytusowy.

15. Badania nad topolami GMO są niezgodne ze RAMOWYM STANOWISKIEM RZĄDU RP DOTYCZĄCYM ORGANIZMÓW GENETYCZNIE ZMODYFIKOWANYCH (GMO) z dnia 18 listopada 2008 r.,

gdyż nie dotyczą określenia wpływu GMO-topoli na środowisko,

a celem „doświadczeń w warunkach polowych jest: charakterystyka morfologiczna i fizjologiczna, szczególnie w aspekcie przyrostu rocznego drewna, kompozycji ściany komórkowej, zużycia wody, odporności na zmienne warunki pogodowe, zimową przeżywalność i naturalnie występujące w środowisku roślinne patogeny.

Celem prowadzenia badań laboratoryjnych na materiale z warunków polowych jest: poznanie mechanizmów programowej śmierci komórki i starzenia się roślin, poprzez regulację wydajności procesów oddychania i fotosyntezy w mitochondriach i chloroplastach oraz transdukcji sygnałów pomiędzy tymi organellami.” (s.3 Wniosku)

Zatem są to badania, które nie będą służyć pozytywnie Polsce, Polakom i polskiej Naturze!

„Rząd Polski dąży, by Polska uzyskała status „kraj wolny od GMO”, dlatego też opowiada się przeciwko prowadzeniu na terytorium RP zamierzonego uwalniania GMO do środowiska w celach doświadczalnych.

Mając na względzie obowiązki wynikające z członkostwa Polski we Wspólnocie Rząd RP deklaruje przestrzeganie obowiązującego prawa Unii Europejskiej w zakresie zamierzonego uwalniania organizmów genetycznie zmodyfikowanych do środowiska w celach doświadczalnych.

Rząd RP uważa za zasadne wykonywanie w szczególności doświadczeń mających na celu uzyskanie wyników rolno-środowiskowych dotyczących wpływu organizmów genetycznie zmodyfikowanych na środowisko w warunkach klimatycznych Polski, prowadzonych przez jednostki naukowe i szkoły wyższe”

(s. 8, Ramowe Stanowisko Rządu RP w sprawie GMO)

16. Kto jest właścicielem (ze względu na patenty) topoli opisanych we Wniosku?

Podsumowując, stwierdzam, że wprowadzenie GMO-topoli do środowiska jest zagrożeniem dla gleby i wody oraz dla zdrowia i życia mieszkańców Warszawy – Ursynów, oraz że nie jest zgodne z RAMOWYM STANOWISKIEM RZĄDU RP DOTYCZĄCYM ORGANIZMÓW GENETYCZNIE ZMODYFIKOWANYCH (GMO) z dnia 18 listopada 2008 r.,

Z tego względu doświadczenie powinno być przerwane poprzez wydanie Decyzji odwołującej decyzje nr 02-03/2010 i nr 02-01/2011

Z poważaniem

Dr inż. Roman Andrzej Śniady

Do wiadomości:

1. Organizacje ekologiczne
2. Organizacje rolnicze
3. Organizacje społeczno-zawodowe